

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 30—
pol leta 15—
četrt leta 7-50
na mesec 2-50

za Nemčijo:

celo leto naprej K 34—
za Ameriko in vse druge dežele . . .
celo leto naprej K 40—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Izpravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan svoje izvešitve in pravičnice.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer: 1 mm visok, ter 63 mm širok prostor: enkrat po 8 vin, dvakrat po 7 vin, trikrat po 6 v. Poslano (enak prostor) 16 vin, parte in zahvale (enak prostor) 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročilne se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Upravištvu naj se pošilja naročnine, rekla nacija, inserati l. t. d., to je administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 28— | četrt leta 7—
pol leta 14— | na mesec 2-30

Posamezna številka velja 12 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Jugoslovani in Čehi.

Te dni se posvetujejo v Pragi najvišje češke politične instance o nadaljnji politiki češkega naroda v dunajskem parlamentu. Odločilo se bo vprašanje, v kakšnem obsegu in pod katerimi pogoji naj sodeluje češka delegacija pri delu za revizijo ustave, ki naj zavzema v najbližnjem času prvo mesto v državni politiki. Gre za načelo in za taktiko bližnje češke politike.

Praške konference so razvoj političnih dogodkov največje važnosti, tembolj, ker se jih udeležijo tudi zastopniki Jugoslovani in Rusini. Navzočnost jugoslovanskih in rusinskih delegatov nam je priča, da se Čehi v polnem obsegu zavedajo dalekosežnosti enotnega postopanja slovanskih delegacij v dunajskem parlamentu in da stremijo za tem spraviti svojo narodno politiko v sklad z narodno politiko ostalih slovanskih strank, ki so se enako kakor češka delegacija postavile na stališče popolne narodne emancipacije.

Z zadoščanjem pozdravljamo, da se snidejo v Pragi zastopniki našega Jugoslovanskega kluba z zastopniki češkega naroda k posvetovanju o nadaljnjem trajnem vzajemnem postopanju.

V važnih dobah naše novejšje politične zgodovine so Jugoslovani in Čehi vedno spajale tesne vezi. Reči smemo, čim gorkejšje je kedaj sijalo solnce narodne zavesti pri nas, tem toplejša in skrenejšja je bila vzajemnost med Čehi in nami. Dejanske domovinske ljubezni smo se Jugoslovani učili pri Čehih; oni so nam bili vzor v delu za narodno prebujenje, za ljudsko prosveto, za Sokolstvo, pri njih smo hodili v šolo narodne značajnosti in samozvesti. V političnem oziru so se zlasti na dunajskih tleh češko-jugoslovanske zveze mnogokrat krhale, naša in češka delegacija ste hodili le preveč vsaka svojo pot: čim bolj pa ste se oddaljevali, tem bolj se je godilo skupnemu nasprotniku nemškemu centralizmu. In narobe, kadar so se našli Čehi in Jugoslovani h krepkemu sodelovanju, vedno je bilo to enim in drugim v proseh in češko-jugoslovanska vzajemnost je opetovano bila v strah nemškemu nadvladavi v državi; kadar pa so se okrog češko - jugoslovanskega zrna zbrala še ostala slovanska zastopstva, se je potresel nemški centralizem.

Ko se je ltos sestal avstrijski državni zbor in se je naša delegacija pripravljala, da iznese pred svetovni forum velike težnje našega naroda, smo si bili svesti, da se bo morala boriti z ogromnimi, kakor se je zdelo, nepremagljivimi težkočami. Ves naš narod pa je bil zajedno prepričan, da bodo naši zastopniki le takrat v polni meri mogli zadostiti svoji velikanski nalogi, ako se trdno naslonijo na krepkega naravnega svojega zaveznika, češko delegacijo. Zveza med Jugoslovani in Čehi se nam je zdela v velik dobi, ko se pripravljala preustroj monarhije neobhodni predpogoj vsakega večjega jugoslovanskega, v splošnem vsakega slovanskega uspeha v boju proti dosedanemu nemškemu značaju države. Dogodki prvega državnozbornskega obdobja so to naziranje v polnem obsegu potrdili. Čehi in Jugoslovani so korakali skupno, postali so vodilni odpor proti nemškemu sistemu, rušili so udarec za udarcom temelje dosedanega režima. Narodni in demokratični uspehi prvih šestih tednov avstrijskega parlamenta so sad češko-jugoslovanske zveze.

Sedaj prihaja še važnejša doba. Treba bo kreniti na pota pozitivnega dela za politiko naših deklaracij. Ali je mogoče, da se tu razidejo Čehi in

Jugoslovani? Ali je dopustno, da kreneta naša in češka delegacija na pota, ki jih vodijo v razne, morda celo v nasprotno smeri?

Ako se češki in naši zastopniki le trenutek zamislijo v konsekvence take možnosti, morajo odgovoriti: z najodločnejšim ne. Krhanje češko - jugoslovanske zveze bi bila po tolikih in tako dalekosežnih porazih centralistične politike prva nemška zmaga.

Le v ozki zvezi in tesni vzajemnosti morejo Čehi in Jugoslovani nadaljevati svoje delo za narodno osvoboditev. V Pragi naj naši in češki zastopniki iščejo poti, po kateri bi se najbolje dala ta vzajemnost trajno zasigurati. Bilo bi zgodovinskega pomena, da se v Pragi proglasi med nami in Čehi princip: mi ne brez Čehov, Čehi ne brez nas.

Da je to načelo neobhodno potrebno, da je njega izvršitev mogoča, o tem še spregovorimo.

Praške konference pozdravljamo v imenu češko-jugoslovanske vzajemnosti, ki nam je poroštvo uspešne narodne politike v velikih trenutkih sedanje dobe.

Politični položaj.

g Dunaj, 21. julija.

Z baronom Beckom so menili merodajni krogi najti tistega moža, ki bi bil med vsemi aktivnimi politikmi še najbolje sposoben, da bi mogel biti kolikortoliko kos težavni nalogi, ki jo nalaga sedanja doba načelniku avstrijske vlade. Baron Beck je vskočil leta 1907., ko je bila težava največja in rešil pereče vprašanje volilne reforme. Socijalni demokrati se imajo zahvaliti za sedanjost veljavo le takratnemu Beckovemu prizadevanju. Zato bi jim Beck ne bil nesimpatičen.

Dalje se šteje Becku v veliko zaslugi, da je rešil tedaj državo iz velikih zagat z novo avstro - ogrsko nagodbo. Res je sicer, da je Ogrski silno veliko popustil ali dovolil, toda uspeh pa da je le imel. Mi mu štejemo ta čin v zlo, drugi sodijo drugače.

Baron Beck tudi po odhodu iz ministrskega predsedništva ni držal križem rok. Tudi med vojno se je kazal jako delavnega pri raznih pomožnih akcijah. Zato ga smatrajo še za dosti čilega in sposobnega, da bi mogel voditi avstrijsko ladjo sredi sedanjih viharjev v pristanišče.

Baron Beck je torej dobil nalogi, naj poskuša, naj posreduje, naj se prepriča, iz katerih elementov bi mogel sestaviti parlamentarno večino in vlado ter izvesti ustvne reforme.

Nato je koj prišel in do danes si je mož menda še precej na čistem. S Čehi in Jugoslovani je križ, ker ti vztrajajo pri svojih deklaracijah.

Tako stoji danes ta reč z baronom Beckom in našimi programi. — Oficijoznim krogom se ta doslednost seveda ne dopada in pritožujejo se, da nočejo niti Čehi niti Jugoslovani nič popustiti.

Internacije in konfinacije.

g Dunaj, 21. julija.

Resolucije v poslanski zbornici so imele lep uspeh. Posebna perlustracijska komisija, na čelu njej ministerjalni svetnik Hans Swoboda, je preiskala na licu mesta vse internate in konfinacije, izpraševala posameznike itd. ter končno razsodila o njihovi usodi. Velika večina je izpuščenih na svobodo, neznatno število je še konfiniranih. Med temi je največ žensk, ki so osumljene radi špijonaže . . .

Hrvati in bosansko vprašanje.

Danes dopoldne se vrši v Budimpešti plenarna seja hrvatske delegacije na skupnem budimpeštanskem državnem zboru.

Kakor se nam poroča iz Zagreba, se bo na tej seji razpravljalo o bosanskem vprašanju in hrvatska delegacija se bo posvetovala o korakih, ki jih naj napravi v Budimpešti v isti smeri, v kateri je deloval za bosansko stvar na Dunaju Jugoslovanski klub.

Glasilo hrv. - srbske koalicije »Hrvatska Rijeka« objavila povodom budimpeštanske konference velepomembnem članek, v katerem pravi:

Hrvatski sabor je v juniju 1915., v prvem svojem vojnem zasedanju, na usta svojega predsednika jasno in odločno v imenu celoga naroda najjugu monarhije izrazil željo po ujedinjenju. To je bila v začetku vojne prva beseda za narodno in teritorialno jedinstvo. Pozneje je ponovil sabor to težnjo v vseh adresnih načrtih — složen v zahtevi, da se razdvojeni, razkosani Hrvati, Srbi in Slovenci združijo v eno državno celoto. Zato je naravno in dosledno, da sedaj zastopniki Hrvatske ne ostanejo samo pri izjavah in manifestacijah, temveč da i krepkejšje z vsilo svojega posebnega položaja spravijo tolikrat naglašeno idejo v tek realnosti. Kakor izvemo, so odšli hrvatski delegati v Budimpešto, da se tam tudi pri zajednički (ogrsko-hrvatski) vladi posvetujejo o tem, da se bos.-herc. sabor čim prej sestane in da more hrvatski in srbski narod po svojih reprezentantih reči svojo besedo o bodoči svoji besedi. Hrvatski delegati potujejo v Budimpešto, da se sestanejo z g. Dimovičem in drjem. Sunaričem, da izmenijo misli o bodoči skupni akciji v interesu Bosne, v interesu skupnih teženj vsega našega naroda.

»Hrvatska Rijeka« pozdravlja ta korak hrvatskih delegatov. Mi se temu pozdravu iz vsega srca pridružujemo. Naša stvar se pomiče naprej in vedno jasnejši postajajo obrisi naše velike nacionalne politike.

Hrvatski sabor.

Finančna nagodba podaljšana. — Protipredlog hrvatske stranke prava.

Hrvatski sabor je v seji 18. t. m. nadalje razpravljalo o podaljšanju finančne nagodbe za štiri mesece. Stranka prava je podala protipredlog, da se finančna nagodba ne podaljša, ker mora hrvatski sabor stati na stališču popolne finančne in gospodarske samostojnosti kraljevine Hrvatske. Dr. Lorković kot poročevalec izjavlja, da konsekvence nepodaljšanja finančne nagodbe bi bila samo ta, da glede kvote in tangente, to je našega prispevka za skupne izdatke odnosno onega dela naših dohodkov, ki se ima porabiti za pokritje avtonomnih svrh, ne bi obstajala nikakaz zakonska baza. Dokler deluje regnikolarna deputacija, ki je poslana, da sklene novo nagodbo med Hrvatsko in Ogrsko, dokler je ta organ, preko katerega ima sabor napraviti novo nagodbo s kraljevino Ogrsko, dotlej treba kraljevini Hrvatski, da na zakoniti bazi obdrži svoj finančni odnošaj z Ogrsko. Dokler ne izreče deputacija, da ni mogla izvršiti tega posla, nimamo razloga, da kaj spremenimo na tem zakonitem stanju. Dr. Ivo Frank je zagovarjal protipredlog, očitačoj koaliciji, da se ne drži svoječasne obljube, da ne bo več podaljševala finančne nagodbe z

Ogrske, zbog česar je bilo prišlo svoj čas do pakta med stranko prava in koalicijo. Kar je hrvatski narod prej odpustil, tega jej ne odpusti v letu 1917. Doktor Frank pravi, da on je edini narodni zastopnik na fronti, on jedini pozna razpoloženje hrvatskega vojaka na bojišču. Hrvatski vojaki, braneči hrvatsko domovino proti zunanjemu sovražniku, ne bodo soglašali s tem, da se v imenu hrvatskega naroda za njegovimi ledji podaljšuje njegova finančna in gospodarska sužnjost. Po vojni narod tega ne oprosti. Radič očita večini, da je prišla s predlogom o podaljšanju finančne nagodbe v času, ko ves narod zahteva finančno in gospodarsko samostojnost in žigosa madžarski imperijalizem, ki je tako drzen in nasilen, da ne pozna zakona. Za primer navaja centralo drv, ko se je morala mobilizirati vsa javnost, da Madžari niso iztrebili hrvatskih gozdov. Podaljšanje finančne nagodbe vodi nas v madžarsko sužnjost. Ako bi prišlo do plebscita, ves narod bi bil za samostalnost. Ko se vrnejo vojaki domov, pokopljejo koalicijo.

V seji 20. t. m. je dr. Petričić kritiziral Lorkovičev predlog za podaljšanje finančne nagodbe, trdeč, da ta predlog je v sedanjih dobi najmanj aktualen. Vidi se, da večina nima smisla za to, da se odzove duhu časa. Ves svet se menjava, prestoli se tresejo in države reorganizirajo, hrvatski sabor pa se trudi z vprašanjem, ali ostane z Madžari v zajednici. Nikjer ni v večini prizadevanja, da se pridobijo narodu pogoji samoodločevanja. Govornik poudarja, kako avstrijski klub Jugoslovani apelira na avstrijskega cesarja za ujedinjenje. Poljaki so zahtevali ujedinjenje Poljske, zahtevaljo to Čehi. Hrvati pa so se znali vedno bojevati za druge in služiti drugim ali nikdar sebi. Potem je nastalo v saboru veliko prekanje in hrup. Petričić je nadalje pozivljval ves narod hrvatski in srbski, da se združi v delu za vzpostavitev hrvatske države. Po pisanju »Hrvatske« bi se morali odreči Slovencev. Nato zopet hrup in prekanje. Petričić opozarja na veliko slovansko borbo v Avstriji, ki ima biti vzor tudi Hrvatom. In vse, kar se je storilo proti Slovanom, se je razbilo ob njihovi odločnosti. Z isto odločnostjo naj se borijo tudi Hrvati, zato pa sedaj ni čas, da se predlagajo zakonski načrti za podaljšanje finančne nagodbe. Glede na program banov pravi govornik, da je demokratizacija dandanašnji prazna fraza, kajti v okvirju nagodbe se ne more izvršiti nikakaz demokratizacija. V času, ko ves svet išče svoje pravice, upa, da tudi hrvatski narod doseže svoj cilj in se razide z Madžari in v tem oziru naj gre narod preko posameznikov in strank, ki ovirajo njegovo samoodločevanje. Starčevićeva stranka prava čestita govorniku, ki je govoril dve uri.

V večerni seji je Pavunič (hrvatska stranka prava) poudarjal, da Hrvatska brez finančne samostalnosti nima nikake moči. Ogrska v prometni politiki ob vsaki priliki izigrava Hrvatsko in Ogrska si dovoljuje, da razpolaga s hrvatsko zemljo poljubno. Peršić je v svojem govoru očital levici, da je mnogo bolj prijateljica Madžarov kakor pa koalicija in Madžari so hrvatski ministri s privoljenjem opozicije. Peršić omenja med drugim še, da kadar se vrnejo vojaki s fronte, ne bodo mirno gledali, kako so si nekateri v vojni pridobili avtomobile in palače, oni pa so izgubili vse. Po drugih govorih, prekanjih in očitanjih poročevalec dr. Lorković priporoča večini sprejem podaljšanja finančne nagodbe. Nato večina sprejme podaljšanje finančne nagodbe.

V seji dne 21. julija je bilo sprejeto podaljšanje finančne nagodbe tudi v tretjem čitanju in se predloži v sankcijo. Radič je nato začel čitati svojo interpelacijo o banovi izjavi. (Klici: Interpelacija za demonstracijo! Komedia! Vi želite, da bi sabor ne deloval!) Radič pravi, da so njegove interpelacije koristne in da je že ban Skerlec izjavil, da je našel v njegovih interpelacijah mnogo dobrega materiala.

Štepan Pavunič je interpeliral vlado, ali jej je znano, da se pri rekvizicijah vporablajo učitelji, vsled česar trpi ugled učiteljskega stanu in ljudskega poduka. Sekcijski šef Rojc je odgovoril, da je res, da se vporablja učitelji za rekvizicije, m misli, da učitelji to službo, čeprav je odijozna, opravljajo radi glede na skupne interese. Nihče ni tako primeren za to kakor učitelji. Pavunič ni zadovoljen z odgovorom.

Prihodnja seja bo v torek 31. julija t. l.

Razmere v Primorju.

Poslanec prof. Spinčić je vložil v eni zadnjih sej državnega zbora dve interpelaciji, ki prav karakteristično osvetljujejo razmere v našem Primorju.

Prva interpelacija je naslovljena na trgovskega ministra proti italijanskemu uradovanju pomorskih oblastni. Na poslopju pristaniških uradov v Istri se šopirijo napisi: »Ufficio di porto e sanità« ali kratko: »Sanità«; uradni jezik povsod italijanščina; tiskovine po uradih in na ladjah le italijanske; da, celo prisega, ki jo morajo položiti mornarji po skušnji za kratko vožnjo, se mora izvršiti v italijanskem jeziku, in to celo tedaj, ko prisegalec ni zmožen italijanskega jezika ali le malo. Ko se je včasih kdo pritožil, je dobil od c. kr. pomorske oblasti v Trstu rešitev, da se smejo rabiti hrvatske tiskovine le v Dalmaciji. Z ozirom na hrvatsko večino v Istri, ki ima svete pravice na polno enakopravnost svojega jezika, vprašajo interpelantje: Ali je Njegova Vzvišenost voljna odrediti, da morajo pomorske oblasti rabiti s hrvatskimi strankami v Istri le hrvatski jezik, da postavijo povsod hrvatske napise ter rabijo hrvatske tiskovine in pečate?

Druga interpelacija pa utemeljuje potrebo hrvatske mornarske šole v Lošinju Malem. Uvodoma trdi, da so avtonomne in državne oblasti krive, ako je hrvatsko prebivalstvo v političnem okraju Lošinjski Mali (otoki Lošinj, Cres, Sušak, Unije in Sv. Petar Illovič) po večini italijanskega mišljenja ali pa narodno nezavedno. Hrvatske šole ni ne v Malem ne v Veltkem Lošinju, ne v Cresu, pač pa so imeli do vojne z Italijo v Lošinju Malem laško mornarsko šolo, ki hrvatskim sinovom ni pristopna, — ako pa je kateri prišel tja, se je vrnil zagrižen Lah in renegat. Vsi napori, da bi se ustanovile na tej šoli vsaj hrvatske vsposrednice, so bili zaman. — Zdaj pa, ko so vendarle odpravili laško navtično šolo, prihajajo glasovi, ki zahtevajo, da morajo biti odslej take šole — nemške, češ, take šole morajo imeti značaj cele monarhije, kar se zgodi z nemščino, — in dalje, da mora biti v zgoja v strogo avstrijskem duhu, da Nemci morejo govoriti pri agenturah in na ladjah nemško — in končno, da častništvo pri trgovski mornarici med vojno ni ustrezalo zahtevam v marsikakem oziru.

Ubogemu Primorcu zavidaajo torej to malo kruha, ki ga je ta doma služil, dočim bi mu ga v notranjosti države ne dali. — Govoričenje o vzgoji v strogo avstrijskem duhu je le grdo obrekovanje. In končno agen-

ture in častništvo ni le za Nemce tu, trditve o nezadostnem izvrševanju službe med vojno je le obrekovanje. Najlepše je pa še to, da bi hoteli imeti na takih nemških solah italijansko, ščino, v Dalmaciji pa hrvaščino za obvezni predmet. — V Istri torej bi se niti najmanj ne ozirali na večino prebivalstva. — Ali to se ne sme zgoditi! Hrvatska večina na kvartnerskih otokih in ob vzhodni obali mora iskati v mornarstvu kruha in zaslužka; in pravico imajo, da se morejo bolje izobraziti za svoj poklic, za kateri imajo več sposobnosti nego prebivalci v notranjosti države; dalje z ozirom na to, da bi bil vendar že zadnji čas, dokazati svetu, da južno in severno obrežje Jadranskega morja ni italijansko; in končno iz razloga, ker bi bila pomembna stremiljenja v teh ozirih krivična in nenaravna ter bi posledice ne bile dobre, vprašajo interpellantje: Ali hoče Nj. Vrhovnost nemudoma potrebne ukremiti, da se osnuje že s šolskim letom 1917/18 v Istri, če le mogoče v Lošinju Malem, mornarska šola s hrvaškim učnim jezikom, na kateri bi bili obvezni predmeti tudi drugi jeziki, ki so pri naši mornarici potrebni.

Gosposka zbornica

Je v svoji sobotni seji spremenila od poslanske zbornice že odobrena zakon o porotniških seznamih in o izjemni vojaški poudarnosti civilnih oseb. V prvem zakonu je črtala določbo, da se morajo obsodbe izjemnih kazenskih senatov, ako 7. julija še niso bile pravomočno izvršene, ki se nanašajo na nepolitične delikte, za katere je določena največ 5letna ječa, vrniti preiskovalnemu sodniku. V zakonu o kompetenci vojaških sodišč je črtala gosposka zbornica določbo, da je ta zakon dopolnilo k čl. 11. državnega osnovnega zakona z dne 27. decembra 1867., kar bi naj preprečilo, da se v bodoče razširi kompetenca vojaške jurisdikcije s priljubljeno cesarsko naredbo. Tretji justični zakon o reviziji sodb vojaških poljskih in prekih sodišč je gosposka zbornica sicer odobrila, vendar pa je sprejela vsaj določbo, da se sme uveljaviti še le čim bodeta uveljavljena tudi oba prva zgoraj navedena zakona. Vse tri predloge pridejo torej znova pred poslansko zbornico.

Spor med gosposko zbornico in vlado radi vzdrževalnin je končan. Zbornica je odobrila zakon v besedilu gosposke zbornice in vlada je izjavila, da ga bo predložila cesarjevi sankciji.

Zakon o oskrbi begunciev je gosposka zbornica vrnila odseku, da naj ga predela. Notranji minister je izjavil, da bo vlada najvažnejše določbe izvemši one § 9. uveljavila čim prej administrativnim putem.

Gosposka zbornica se je izrekla končno za ustanovitev zdravstvene centralnega urada, kateremu naj načeluje zdravnik. V debati je opozarjal predsednik Rdečega križa, kako strašno se širi vojne bolezni. V armadi je bilo v prvi polovici 1915. med vsemi bolniki 12% tuberkuloznih, v prvi polovici 1916. pa 63%!

Prihodnja seja bo sklicana pisanim putem.

Grobovi kranjskih junakov na laški zemlji v višini 2000 m.

Konec je bilo živahne, vesele vojne, krasne majske ofenzive 1916 proti laškemu sovražniku.

Rusija je uslišala slednjič Italijo, ki je neprestano klicala na pomoč, ter vrgla iz svojega skoro neizpriljivega ljudskega rezervarja silne množice proti nam. Tedaj je veljalo držati, kar smo priborili na žilavem pohodu, in vse svoje vroče želje smo morali preložiti na poznejši čas.

Da skrajšamo fronto, smo morali opustiti priborjeno ozemlje, ki je segalo globoko v sovražno deželo in se umakniti iz gozdnega pasu v visoko pogorje.

To ni bil umik v navadnem smislu; kajti namena nam je bila več dni preje znana, mirno in temeljito smo se mogli na to pripraviti. Nobene patrone, nobene lopatice, niti koščka papirja nismo pustili tam, celo svoje iz brum zgrajene hišice smo podrli in porušili, z eno besedo: vse ozemlje je bilo »gladko pometeno«; Lah naj izprevidi, da on k našemu umiku ni prav nič prispeval.

Kakor znano, je pa Lah vendar v svojih vojnih poročilih in listih izkoriščal in z izmišljenimi zmagami svoje ljudstvo razvnel do blaznega veselja.

Kako slabo so pač že morale stati akcije v »cvetoči Italiji«!

Naše umikanje velja lahko za šolski zgled odličnega vodstva in izredne discipline čet.

Lah niti vedel ni, da smo se umaknili ter obstreljevali še pridno drugi naše prazne postojanke; moštvo se je pa tudi kaj prizadalo, da spjelje podlega izdajalca pošteno na led.

Slabe patrulje, ki smo jih pustili v postojankah, da varajo sovražnika, so streljale, častniki so markirali z malo puškami običajni ogenj strojnica. Prevara se je obnesla še bolje, kakor smo pričakovali ter se je popolnoma posrečila.

Posledica je bila, da nam je Lah sledil šele, ko smo že zasedli v polnem miru svoje že preje določene postojanke in jih že tudi za prvo silo uredili, in še tedaj le previdno s patruljami. Pri urejanju postojank pa smo zadeli tu na precejšnje težkoče; kramp in lopata, ki sta nam sicer pri utrjevanju dobro služila, sta tu popolnoma odpovedala. Golo skalovje smo si morali ukloniti z obsežnim obstreljevanjem.

Silnega dela in truda je bilo treba, mnogo potu je teklo po čelu teh pridnih delavcev, marsikatera roka je krvavela, opraskana od ostrega kamenja; ampak vsi so vedeli, da odtehta vsaka kapljica potu kapljico njihove krvi, in radi tega izstreljevali noč in dan strelce in dohodne jarke, ki naj bi jim nudili varnost in kritje. Kmalu se je imelo pokazati, kako zelo se je izplačalo težko delo.

Cadorna, vremenski prerok, se je v svoja lastna vojna poročila tako zveroval, da je končno sam verjel, da je prišla ura, ko more premagana nasprotnika kratkoma krepko zasledovati. Avstrijci poskušajo samo še s slabimi zadnjimi stražami zadrževati njegov zmagovalni pohod! Brez posebne artiljerijske priprave so sledili zdaj tu zdaj tam lokalni sunki, katere pa smo vselej gladko odbili; učinek je bil le ta, da je po vsakem takem sunku odšlo znatno število junakov gledat svoje sanje: »Trident«.

S temi zadnjimi stražami torej ni bilo nič opraviti, so bile vendar močnejše, kakor običajno pri pobitem nasprotniku; naj pomaga torej artiljerija.

Mi smo čas dobro izrabili in tudi naši strelci z daljnogledi na puškah so si izbrali ugodne točke. V prvih dneh julija je tak strellec Lahe nadlegoval, ko so ravno menažer delili in jih nekoliko postrelili. Lahko si mislimo, da Lahom ni bilo prijetno, da smo jih ravno pri jedi motili; vsi besni so poklicali svojo artiljerijo na pomoč. Kmalu nato so že žvižgale male granate iz njihovih »gorskih škropilnic«, kakor imenujejo naši ljudje te topove malega kalibra, v naše postojanke.

Neki izstrelek je žalibog imel po nesrečnem slučaju uspeh. Strellec s pritrjenim daljnogledom na puški je zvalil, — ponosen na svoje delo — več tovarišev k sebi, da bi jim pokazal uspeh svojih strelcev. Stali so ravno skupaj, ko je prižvižgala granata in udarila v sredo med nje. Puška z daljnogledom je bila razbita, in žalovali smo za tremi mrličji. To so bili prvi, ki so v novi postojanki žrtvovali svoje življenje.

Nastalo je vprašanje, kje jih naj položimo k zadnjemu počitku? Kamor sega oko, sama skala in kamen, nikjer drevesa, ne grma, ne zemlje. Končno se je odločil polkovni poveljnik za majhno dolinico v bližini polkovnega poveljstva. Tudi za to delo so zopet pritegnili naše marljive pionirje, in za vsakega junaka so izstrelili grob — pravo grobnico — v kamenita tla. Utrudljivo, zamudno delo, a šlo je za mrtve tovariše, ki naj mirno počivajo v laški zemlji in zaradi tega ni bil noben trud pretežak. Skrbno so napravili in uredili vsako gomilo, od daleč prinesli ruševja in vžgali ime vsakega posameznika v leseni križ.

Marsikateri junak je postal žrtev zavratne sovražne kroglice; položili smo ga poleg drugih tovarišev v izsekani grob; toda nihče ni pričakoval, da bo nekaj število njih tako naraslo, da jih ne bo mogoče več pokopavati v posameznih grobovih!

Sovražna artiljerija je že od začetka s posebno pazljivostjo obdelovala oddelek II. bataljona. 8. julija pa je obsipavala s točo izstrelkov ta oddelek, in porušila na mnogih točkah prsobrane, zgrajene iz kamna in vreč napolnjenih s peskom. Brezštevilni drobci so leteli okrog in iskali svojih žrtev ter jih tu in tam tudi našli.

To je pač vsakdo vedel, da ta »nastavek« proti artiljeriji ne nudi zadostnega varstva, — da nasprotno učinek še poveča, — bil pa je potreben, ker je varoval vsaj pred ognjem pehote in prikrival delavce, da so mogli neopaženo vrtati vedno globlje v skalo.

Sele z mrakom je ponehal artiljerijski ogenj in lahko smo si ogledali nastalo škodo ter poskrbeli za ranjene in mrtve.

(Dalje prihodnja.)

Naše uradne poročila.

Dunaj, 21. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša.

VZHODNO BOJIŠČE.

Pri Novici južno od Kaluša so avstro - ogrske in nemške čete izpolnile svoje nedavno dosegle uspehe z zavzetjem nadalnje višinske pozicije. Pri Babinu smo vrgli sovražne oddelke čez doleno Lomnico. Neposredno severno od Dnjestra so se ponesrečili ruski delni sunki.

Protinapad, izvršen na obeh straneh železnice Lvov - Tarnopol pod poveljstvom generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega gre uspešno naprej. Avstro - ogrski polki so severo - vzhodno od Brzezanov zopet zavzeli začetkom julija izgubljeno prvo črto. Proti Avgustovki, Jezjerni in Nesterovcem prodirajoče nemške in avstro - ogrske čete so prekoračile te kraje. Rusi se prodirajočim zaveznikom mestoma silno upirajo, z odločnim prijemom smo morali ta odpor zlomiti.

Nasproti Italiji in Albaniji nobenih posebnih dogodkov.

Sef generalnega štaba.

Dunaj, 22. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Boji v vzhodni Galiciji dozorevajo do močnega udara proti ruskim armadam. Včeraj popoldne so sunili naši zavezniki do mostiča pri Tarnopolu ob Seretu. Ponoči smo dospeli na več točkah do železnice od Kozove v Tarnopol. Tudi ruske mase južno od Brzezanov se razkrajajo. Iz Kozove zasledujemo. Mesto Tarnopol in mnogo krajev vzhodno od Seretu gori. V Jezjerni smo vplenili mnogo vojnega orožja. Številna vjetnikov še ni bilo mogoče prenesti. Ob dolenji Narajovki je narasel včeraj topovski boj do velike sile. V Karpatih je prišlo mestoma do prask.

ITALIJANSKO IN JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Poročati ni ničesar posebnega.

Sef generalnega štaba.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 21. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestolonaslednika Ruprehta.

Na Flandrskem je divjal tudi včeraj boj s topovi, dasiravno je časih popuščal. V Artoisu se je stopnjevalo artiljerijsko delovanje popoldne med kanalom La Bassée in Lensom, popoldne tudi na obeh bregovih Scarpe. Kakor prejšnje dneve, so ostali sunki močnih izvidnih oddelkov proti več točkam naše fronte za sovražnika brez uspeha.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Samo ob srednjem delu Chemin des Dames je bilo streljanje močno. Francoskih napadov od sedaj ni bilo. Pač pa so vdri zvečer deli nekega vestfalskega polka v sovražno pozicijo, premagali posadko ter se danes zjutraj vrnili s 100 Francozi polnoševilno z drznega nenadnega napada v naše pozicije. Tudi pri fortu de la Pompelle (jugo - vzhodno od Reimsa) na obeh bregovih Mose je prineslo izvidno delovanje z odločnim sunkom večje število vjetih.

Armada fronta generalfeldmaršala vojvode Albrehta Württembergškega.

Nobenih posebnih dogodkov.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Naše napadalno gibanje v vzhodni Galiciji je poteklo po našem namenu. Za hitro se umikajočimi ruskimi silami, od katerih so se do sedaj postavili samo deli v boju poslednjih čet, so naše čete v hitrem pritisku na širini 40 km prekoračile cesto Zložov - Tarnopol - Jezjerne. Kjer se je sovražnik ustavil, smo ga v hitrem navalu vrgli nazaj. Kakor prejšnja leta, kažejo goreči kraji in silno opustošenje pot Rusov. Pričakujemo nadaljnjih bojev.

Severno od Brzezanov so zopet zavzele avstro - ogrske čete dne 1. julija izgubljene pozicije po hudem boju.

Severo - vzhodno od Dnjestra so se ponesrečili sunki Rusov pred našimi črtami. Južno od reke smo vrgli sovražnika iz Babina. Pri Novici so zajeli nemški in avstro - ogrski

polki ruske višinske pozicije kljub trdovratnemu odporu.

Ob Stohodu do Vzhodnega morja se je na mnogih točkah streljanje ojačilo. Zlasti močno je bilo med Krjevom in Smorgonom ter pri Dvinskju.

Armada fronta generalobersta nadvoj. Jožefa.

V severnem delu Gozdnatih Karpatov je trajal živahni ogenj.

Ob dolenjem Seretu so Rusi in Romuni bolj delavni, kakor dosedaj.

Armada skupina generalfeldmaršala von Mackensena.

Lasten sunek ob izlivu Rimnicula nam je prinesel 50 Romanov in več strojnih pušk.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Položaj se neizpremenjen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Berolin, 22. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Sovražno bojno delovanje je bilo včeraj slabotnejše kakor prejšnje dneve ter le v posameznih odsekih flandrske bojne fronte močno. Danes se je splošno zopet stopnjevalo. V Artoisu traja živahni ogenj od kanala La Bassée do južno od Lensa.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Ob Chemin des Dames so imeli pri Brayeju in Cernyju vpadi v francoske pozicije popoln uspeh. Preizkušene vestfalske in vzhodnopruske bojne čete so dvignile tam pri izvidnih pohodih in izboljšanju lastne črte številne vjete iz sovražnih jarkov ter zavrnile silne protinapade.

Armada fronta generalfeldmaršala vojvode Albrehta Württembergškega.

Izvidni boji v Sundgavu so prinesli uspehe na vjetih in plenu.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Armada skupina generalobersta v. Böhm-Ermolijja.

Dne 19. julija pričeti protinapad v vzhodni Galiciji se je izrazil v uspeh nemškega in zavezniškega orožja. Glavni del XI. ruske armade je poražen. Kljub slabim potem prodirajo naše vrle čete neumorno naprej. V mnogih ljutih bojih so povsod vrgle nazaj iznova se ustavljajoče ruske sile. Dospeli smo v pokrajino zapadno od Tarnopola in na več točkah do železnice Brzežani - Tarnopol. Pri Brzežanih se pričlenja sedaj tudi ruska VII. armada pod naraščajočim pritiskom na njeno krilo umikati. Številno vjetih in plena je veliko. V Jezjerni smo vplenili bogate zaloge živil, municije in vojnega materiala.

Pri armadni skupini generalobersta v. Woyrscha je bil ognjeni boj ob Ščari in ob Seretju živahen. Severno krilo je udeleženo na bojih, ki se pričlenjajo pri armadni skupini generalobersta v. Eichhorna. Med Krjevom in Smorgonom so Rusi po večdnevem artiljerijskem učinkovanju včeraj zvečer napadli z močnimi silami. Njih naskok se je z izgubami zlomil ob fronti nemških čet. Po nemirni noči so se razvneli danes zjutraj tam novi boji. Proti severu do Naroškega jezera ter med Trisvjatskim jezerom in Dvinskem je trajalo stopnjevano streljanje. Večkrat smo razbili ruske izvidne sunke.

Armada fronta generalobersta nadvoj. Jožefa.

Razen živahnega ognja v severnih Karpatih in uspešnih bojov v predpolju med dolinama Casinu in Susito ničesar novega.

Tudi pri armadni skupini generalfeldmaršala v. Mackensena še nobenih večjih bojnih činov.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Položaj se neizpremenjen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 22. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča 22. julija 1917 zvečer:

Na Flandrskem artiljerijski boj.

Južno Smorgona so se izjalovili močni napadi Rusov. Na omejenih vpadnih mestih se še vrši boj. Prisiljena po našem napadnem sunku ob Seretu se umika vsa ruska fronta od Zlote Lipe desno do Dnjestra.

Pred Tarnopolom.

Dunaj, 21. julija. (Kor. urad.) Iz vojnega poročevalskega stana poročajo:

Od zavezniških čet bo prebitju dne 19. t. m. doseženi uspeh te čete uspešno izkoriščajo. Pod nikdar popuščajočim pritiskom prodirajočih napadalnih čet se Rusi umikajo. Na posameznih točkah so poskusili z boji ustaviti ali vsaj zavreti naše prodiranje. Število vjetih se zvišuje od ure do ure. Lepo, ne prevroče vreme podpira prodiranje, ceste niso prašne, čete lahko korakajo. Napad močno podpirajo letalci, ki sodelujejo tudi pri zasledovanju. Prav nizko letajo nad ruskimi oddelki ter streljajo na nje s strojnimi puškami; zlasti pri trenu so dosegli veliko zmešnjavo. Skupina letal je uspešno obmetavala vojaške naprave v Tarnopolu. Zlasti pa moramo naglašati, da se od zapadnih sil in Amerike v boj prisiljena revolucionarna Rusija prav nič ne razlikuje od carske Rusije v svojem divjem vandalizmu in svoji brezobzirnosti. Enako, kakor pri velikem umikanju leta 1915 v Galiciji in na Poljskem, požigajo danes Rusi pod Kerenjskim vsa mesta in vse kraje, ki jih morajo prepustiti zmagovalcu. Posebne požigalne komande in vžigalne granate ruske artiljerije oskrbujejo ta žalostni posel. Goreči kraji drug za drugim značijo pot umikajoče se ruske armade.

Zavezniške čete so včeraj zvečer zajuršale Jezjerno, ki leži ob tarnopolski cesti, 15 km jugovzhodno od Zborova. Pri Novici, kjer se Rusi posebno ljuto upirajo, se je posrečilo hrvatskim in bavarskim batalionom po brezprimerno silni borbi v naskoku zavzeti nadaljno višinsko pozicijo.

Od ostalih delov fronte je omeniti več manjših podvzetij čet. Tako je vdrl jugovzhodno od Jaslova napadalni oddelek c. in kr. pešpolka št. 34 v ruske pozicije, razstrelil tam kritja in naprave v jarkih ter strojne puške, zavrnil ruski protinapad ter pripeljal nazaj dva častnika, dva praporčaka in 74 ruskih vojakov.

Berolin, 21. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: V vzhodni Galiciji se je nadaljeval 20. julija napad nemških in avstro - ogrskih čet. Ruska fronta je na 40 km široko prebita. Centralnim državam se je torej zopet enkrat posrečilo prebitje fronte v prostoru, kakor se Francozom in Angležem kljub velikanskim žrtvam ljudi in materiala do sedaj še ni posrečilo. Naše čete so 20. julija drzno in s starim nezlomljenim napadalnim duhom gonile Ruse pred seboj ter jim kakor prejšnje dni v bojih poslednjih čet in posameznih bojih prizadevale težke izgube. Tudi naše letalske flotilje so posegle v boj ter obmetavale z bombami goste ruske kolone na veliki cesti v Tarnopol. Število vjetih se je zvišalo na 5000. Pod nevzdržnim napadom nemških in avstro - ogrskih čet in pod pritiskom prodiranja s severa se je zlomila tudi ruska višinska pozicija vzhodno od Konjuhov in ona pri Biskih.

Dunaj, 22. julija. (Kor. urad.) Iz vojneporočevalskega stana: Prodiranje avstro - ogrskih in nemških napadalnih čet dobiva hitro prostora. Rusi se umikajo z mestoma krepkim odporom svojih zadnjih straž, ki ga rezka pomoč zavezniških čet prav hitro zlomi. Zopet se udeležujejo letalci z velikim uspehom zasledovanja. Prvi hite za bežečim sovražnikom in provzročajo zmešnjavo s svojim ognjem strojnih pušk zlasti na komunikacijskih točkah, kjer se zgneto čete in tren. Neka letalska skupina je motila spravljane čet v vagonih in vojaške transporte na kolodvoru v Tarnopolu. Tudi vzhodno Brzezanov so morali Rusi opustiti svoje pozicije. Avstro - ogrske čete so se polastile po menjajočem se boju kraja Byski in severovzhodne pozicije, ki smo jo imeli pred pričetkom ruske ofenzive, kakor tudi višine Topelske severovzhodno Brzezanov. V odseku pri Lomnici samo podjetja napadalnih čet in patrulj. Pri Novici, žarišču ljutih bojov zadnje dni, so Rusi izprevideli brezuspešnost svojih protinapadov; nasproti temu pa njihova artiljerija tam toliko bolj deluje.

Berolin, 22. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: V vzhodni Galiciji so podile naše čete 21. julija porazene Ruse kakor prejšnje dni pred seboj, zasledovaje jih ostro. Kjer se je skušal sovražnik upirati, je bil vržen z odločnimi protisunkmi in vtrpel je zopet težke izgube. Vojni poročevalci potrjujejo, da slično kakor ob velikem ruskem umiku, leta 1915. v Galiciji in na Poljskem ruske čete pod poveljstvom Kerenškega po posebnih poveljstvih za požiganje z vžigalnimi granatami vžigajo vsa mesta in vasi, katera morajo prepustiti zmagovalcem. Goreči kraji označajo pot umikajočih se poraženih Rusov. Kakor ob prejšnjih umikih so

ceste in poti posuti z vojnimi orodjem, proči vrženimi opremljenimi komadi, zastalimi vozovi, in prevrnjenimi avtomobili. V jutranjih urah 22. julija je prišel Rus pod pritiskom z boka s severa zapuščati tudi svojo močno višinsko pozicijo jugovzhodno Brzezanov. Številni vjetnikov in plen narašča od ure do ure. Velika zmaga, katero so izbojevali zavezniški na vzhodu, dokazuje, da je strategična inicijativa kljub začasnim taktičnim defenzivnim popolnoma na strani centralnih držav. Zmaga priča o nezlomljeni napadalni sili naših čet, ki so zlomile s silnim prodiranjem po stari navadi vsak odpor, kjerkoli se je pokazal. Med Krevom in Smorgonom so izkpravili ruski polki ob svojih brezuspelih navalih v našem ognju.

KORNILOV — VRHOVNI POVELJNIK NA RUSKI JUGOZAPADNI FRONTI

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) General Kornilov, bivši vojaški gubernator v Petrogradu in armadni poveljnik, je bil imenovan za vrhovnega poveljnika na jugozapadni fronti.

Francoška izmišljotina o Böhm-Ermolliju.

Vojni poročevalec lista »Echo de Paris« Marcel Hutin mora imeti izborne vire. On je sporočil svojemu listu 14. t. m., da mu je bilo potrjeno, da je bil generalni polkovnik Böhm-Ermolli odpuščen s svojega mesta armadnega poveljnika v vzhodni Galiciji povodom zadnjih dogodkov s strani Hindenburga in Ludendorffa, ki sta došla na vzhodno fronto. V Avstro-Ogrski ne ve nikdo nič o tem in Rusi čutijo na svojem telesu železno roko Böhm-Ermollijevo.

RUSKO URADNO POROČILO.

19. julija. Zapadna fronta. Naši oddelki so se polastili po nočnem napadu vasi Novice, južno od Kaluša, imele pa so velike izgube ter se umaknile na vzhodni rob vasi. Dva sovražna napada na omenjene oddelke smo z ognjem zavrnili. V boju pri Novici dne 17. t. m. smo vplenili 3 strojne puške ter vjeli 8 častnikov in 220 vojakov. — Na romunski fronti oženj pušk. — Kavkaška fronta. Naši izvidniki so napadli tri turške postojanke 15 vrst južno od Petrakala, vjeli več mož ter zažgali most čez Karšudrasi.

Nova vlada na Ruskem.

DEMISIJA KNEZA LVOVA. — KERENJSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK.

Amsterdam, 21. julija. (Kor. ur.) Reuter poroča iz Petrograda: »Birževija Vjednosti« poročajo, da je knez Lvov demisijski. Kerenjski je sedaj ministrski predsednik in ostane obenem vojni minister. Čeretelij je notranji minister ter ostane obenem minister za pošte in brzojave. Nekrasov je začasno prevzel justično ministrstvo.

Petrograd, 21. julija. (Kor. urad.) Ministrski predsednik knez Lvov je izjavil v intervju o vzrokih svojega odstopa: Mislil, da v tem trenutku ne morem sporočiti vzrokov, ki so bili merodajni za moj odstop. Vlada še ni sestavljena in šele, ko bo vladna kriza rešena, bo mogoče govoriti o podrobnostih. Vsekakor obdržim še vodstvo poslov tako dolgo, da nastopi moj naslednik, kateremu bom izročil svojo moč, kar se bo zgodilo morda najkasneje v dveh dneh.

Petrograd, 21. julija. (Kor. urad.) Glasom informacij iz vladi blizu stojičih krogov je odstop ministrskega predsednika kneza Lvoja posledica nesporazumljenj z večino članov vlade.

Kerenjskij.

Amsterdam, 20. julija. Listi poročajo iz Petrograda, da je položaj Rusije obupen, ako ga ne reši Kerenjskij. Zmenda v deželi je popolna. V Petrogradu ni več nobene priznane avtoritete. Ententa more računati sedaj le še na tisti del Rusije, katerega glas se v Petrogradu skoraj nič več ne sliši. Narod gleda hrepeneče v Moskvo, kamor naj bi se vlada na njegovo željo umaknila.

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) V Pločku je bilo na vojnega ministra Kerenjskega oddanih več strelcov, ki ga pa niso zadeli.

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) Vojni minister Kerenjskij se je včeraj vrnil sem. Delavci večine petrogradskih tovarov in delavnic so se danes vrnili na delo.

RAZOROŽENJE MAKSIMALISTOV.

Petrograd, 19. julija. (Kor. urad.) Petrogradska brzojavna agencija poroča:

Ko pošiljamo to brzojavko, sprejema na Nevskem prospektu množica z navdušenimi manifestacijami čete aktivne armade, ki so dosepele, da ojačijo garnizijo in napravijo zopet red.

»Izvestja«, uradno glasilo delavskega in vojaškega sovjeta, pozdravlja z navdušenimi besedami prihod revolucionarnih čet, ki da so prežete čista dolžnost napram revoluciji. Od včeraj zvečer je bilo že opaziti, da zmagojuje elementi reda nad maksimalistično propagando.

Polki, ki so se bili udeležili obojene demonstracije, so drug za drugim izrazili svoje obžalovanje nad svojim nastopom. Tako je prikorakal 176. rezervni polk pred štab vojaškega okraja, da pokaže svoje kesanje. Polk iz Moskve je oddal formalno obljubo, da bo stopil na cesto samo na ukaz Polovceva in vsled sklepa delavskega in vojaškega sovjeta. Odposlanci prvega polka strojni pušk so oddali ravnokar izjavo, da se pokoravajo ukazom delavskega in vojaškega sovjeta in so izjavili, da je bil polk zapeljan od neodgovornih elementov. Niti med bataljoni grenadirjev, ki so vsled premeščanja polka na fronto zelo razburjeni, ni imela propaganda kronštatskih pomorščakov uspeha.

Vsa garnizija v Petrogradu je v rokah generala Polovceva, ki nastopa v vsem v ozkem stiku s provizorično vlado, pri čemer posreduje posebna komisija, v kateri so tudi zastopniki delavskega in vojaškega urada. Zadnja dva dneva sta potekla razmeroma mirno. Vojaštvo je razposlalo po mestu patrulje, ki so sistematično razorožale tako skupine obojenih vojakov, kakor s strojnimi puškami opremljene avtomobile. Oklopni avtomobili so se vozili dan in noč po cestah v zaščito tem patruljam.

Močne rezerve čet so bile zbrane na trgu pred zimsko palačo in pri sosednjih hišah. Poraz maksimalistov je bil z vojaškega stališča hitro odločen.

Danes so morali pristati Lenina zapustiti svojo zadnjo trdnjavo, hišo plesalke sezimskeje ter Petropavlovsko trdnjavo, v katero so bili čez noč vdrl oddelki iz Kronštata. Ravno to uro so morali Leninovi pristaši zapustiti moderni cirkus, kamor so se bili zatekli.

Uradni razglas izjavlja, da se je mir povrnil. Glasom zadnjih poročil so pristali Lenina razoroženi. Poraz maksimalistov ni samo vojaški, marveč tudi moralčen.

Vse časopise zahteva strogo preiskavo vzrokov nemirov in vzrokov kompleta maksimalistov. Zadnje miganje maksimalistov je v obeh prebivalstva končni poraz poskusa razvneti državljansko vojno in kompromitirati revolucijo.

Rotterdam, 21. julija. Iz Petrograda poročajo: Med revolucionarji in provizorično vlado je bil sklenjen dogovor, da se v Petrogradu ustavi stavke tako dolgo, da pače odločitev o nadaljevanju ali prekinjenju ofenzive.

KERENJSKI PROTI LENINOVCEM.

Petrograd, 21. julija. (Kor. urad.) Z ozirom na izdajalsko delovanje nekaterih oseb je provizorična vlada odredila takojšnjo aretacijo kolovodij tega gibanja.

Ministrski predsednik Kerenjskij je izdal to-le povelje:

1. Centralni komite baltskega brodogoja se mora takoj razpustiti in izvoliti nov centralni komite.

2. Vsem oddelkom in strelcem baltskega brodogoja je sporočiti, da morajo nemudoma izločiti iz svoje srede vse osebe, ki pozivljajo k nepokorščini proti provizorični vladi ter ščuvajo proti ofenzivi. Če osebe je poslali v Petrograd, da se vrši proti njim preiskava in da se kaznujejo.

3. Kronštatskim oddelkom in linijskim ladjam »Petropavlovsk«, »Republika« in »Slava«, katerih imena so omadeževana od dejanj, naperjenih proti revoluciji, se ukazuje, da tekom 24 ur aretirajo kolovodje ter jih pošljejo v preiskavo in paznovanje v Petrograd. Ob enem morajo ti oddelki izjaviti, da se popolnoma podreajo provizorični vladi. Kronštatskim oddelkom in posadkam onih ladij se sporoča, da bodo, če tega povelja ne izvrše, preglašeni za izdajalce domovine in revolucije in da se bo proti njim postopalo kar najstrožje.

Petrograd, 21. julija. (Kor. urad.) Vojni minister Kerenjskij je poslal v Reval, Helsingfors in druga obrežna mesta to-le brezično brzojavko: Neoporečno je dognano, da so se izvršili nemiri v Petrogradu s sodelovanjem agentov nemške vlade. Nemiri so sedaj popolnoma udušeni. Sedaj se vrše aretacije oseh onih, ki so se onečastili s krvjo svojih bratov in zločinom proti domovini in revoluciji. Tudi med pomorščaki, ki so preločili svoje državljanske in vojaške dolžnosti, se vrše aretacije. Apeliram na vse prave sinove demokracije, da naj se zbero okrog dosedanje vlade in demokratični organizaciji vse Rusije, da branijo domovino in Revolucijo pred zunanjim sovražnikom in njegovim zaveznikom v notranjosti.

de v bistvenih vprašanjih, katerih rešitev naj bi ostala po naziranju kneza Lvoja prihranjena ustavodajnemu zboru. Knez Lvov je predlagal za svojega naslednika Kerenjskega, ki naj obdrži ob enem portfelj.

Stockholm, 22. julija. (Kor. ur.) Glasom sem dosepelega petrogradskega poročila je ministrska kriza rešena. Vsi ministri ostanejo.

Lenin pobegnil.

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) Reuter poroča iz Petrograda: Poroča se, da je Lenin, preoblečen v pomorščaka, odšel v Kronštad.

Lyon, 21. julija. (Kor. urad.) Listi poročajo iz Petrograda: Lenina in Kozlovskega ni najti. Domneva se, da sta zbežala na Finsko.

Nadaljnji nemiri.

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) Agencija poroča iz Tebrisa: Bivši generalni guverner Aserbejdžana Serdar Rešid je bil, ko je bil iz Sendžana na poti v Herat, v trenutku, ko je zapustil hišo guvernerja, s tremi streli ubit.

Petrograd, 20. julija. (Kor. urad.) Agencija: Ker je vlada v sporazumu z izvršnim odborom delavskega in vojaškega sveta odredila, da naj se izprazni palača plesalke Kreščinske in del Petropavlovske trdnjave, kjer so se bili zbrali oboženi uporniki, so poslali tjakaj čete. Našle so pa palačo že izpraznjeno in v njej velikomnožino orožja in eksplozivnih snovi. V Petropavlovski trdnjavi zabarikadirani uporniki so se branili, a se udali, ko je vojaštvo oddalo nekaj strelcov v zrak. Kmalu nato so prišli v trdnjavo zastopniki upornikov, ki so imeli zasedeno predmestje Vasilevski otrov onstran Neve in izjavili, da se vladi udajo.

Petrograd, 18. julija. O nemirih dne 17. t. m. poroča agencija še tole: Ves dan so se vršila posvetovanja ministrskega predsednika in drugih ministrov ter štaba vojaškega gubernatorja. Čete iz okolice so bile poklicane v mesto. Del teh čet so poslali v Tavriško palačo, kjer je množica oblegala delavski in vojaški sovjet. Na poti tja so prišle čete v oženj pušk in strojni pušk ter imele precejšnje izgube. Artiljerija je nato oddala salvo ter raznela množico. Živahen oženj se je razvil v Ertelevski ulici in na Letenjem prospektu. Šele proti polnoči se je mesto pomirilo.

V Milijonarski ulici se je vršila prava bitka med vladi zvesto artiljerijo in Leninovimi pristasi. Leninovi ljudje so bili poraženi. Kakih 200 zločincev je bilo od upornikov izpuščenih iz ječ ter so se jim pridružili. Mnogo privatnih stanovanj in trgovin na Nevskem prospektu je bilo oplenjenih, tudi glavna blagajna elektrarne je bila oropana.

Med sejo izvršilnega odbora delavskega sovjeta so prispeli uporniki iz Kronštata ter zahtevali od ministra Černova, da jim govori. Po njegovem govoru bi ga bili uporniki skoraj ubili.

Demisijski justičnega ministra Pereverceva smatrajo za koncesijo boljševikom. S Kerenjskim so prišli v Petrograd močne vladi vdane čete. Baje se je udeležilo nemirov nad 10.000 pomorščakov iz Kronštata, katerim so se pridružili 3 polki s strojnimi puškami, en bataljon grenadirjev in oboženi delavci. Število ubitih in ranjenih civilistov je zelo veliko. Tudi 50 kozakov je bilo ubitih. V stranki kadetov je prišlo do razdora. Manjšina hoče vstopiti v koalicijski kabinet.

Amsterdam, 21. julija. »Daily News« poročajo iz Petrograda: Ze več dni sem se zveze s Krimom pretrgane. Tam je prišlo do vojaških nemirov. Podrobnosti ni.

Po končanih nemirih.

Iz Petrograda poročajo, da je provizorična vlada sklenila aretirati vse osebe, ki so z orožjem v roki nastopile proti vladi. Enako bo aretirala vse one, ki so pozivljali k nemiru. Vse ti bodo obtožene izdajstva domovine in revolucije. Nadalje bo vlada dala aretirati tudi vse osebe, ki so osumljene, da stoje v kaznivih stikih z Nemčijo. Več takih oseb so vojaške oblasti že aretirale.

Pri delavcih v predmestju Viborg so zaplenili 150.000 patronov.

Provizorična vlada je sklenila, da prideli vse vojaške enote, ki so se 16. 17. in 18. t. m. udeležile obožene upora v Petrogradu in okolici, zopet divizijam.

Razne vojne vesti.

ITALJANSKO URADNO POROČILO.

21. julija. Na trentinski in karinski fronti delovanje izvidnih oddelkov in obeh artiljerij. Nekaterih naših napadalnih oddelkov so poglani v boj male sovražne straže pri Laghi, Posina, so razbili obrambne naprave pripeljali materialja in municije. V Vallarsi, pri Malgi Rudole, potok Maso, ob Torci

di Lanza, Karnija, so bile zavrnjene sovražne patrulje, ki so se skušale blizati našim izpostavljenim pozicijam. Na juljski fronti posamezne artiljerijske akcije, ljupteže od Vrtojbe do morja. Nad Opatjem selom je napadel jeden naših pogumnih letalcev skupino 5 sovražnih aparatov in sestrelil dva. Jeden izmed teh je padel v plamenu med naše črte.

Prva ameriška armada.

Washington, 19. julija. (Kor. u.) Izbiranje 687.000 mož za prvo armado se prične najbrže jutri. Izzrebanje se bo vršilo v Washingtonu.

Painlevé in Viviani na fronti.

Ženeva, 20. julija. »Progres« poroča: Vojni minister Painlevé je ostal eno noč v prednjih strelskih jarkih. Tudi Viviani hoče priti na fronto, da z govori podžge čete.

Organizacija grške vojske.

Ženeva, 20. julija. »Matin« poroča iz Aten: Francoski intendat Bonnier je končal predela za organizacijo in oboženi grške armade.

Berolin, 20. julija. »Tägliche Rundschau« poroča iz Ženeve: »Temps« poroča, da je Venizelosova armada na poti iz Soluna v Atene. »Central News« poročajo, da so začeli grško armado v Peloponezu že razpuščati.

Grška dobi svoje vojne ladje nazaj.

Atene, 20. julija. (Kor. u.) »Agence Havas«: Zavezniški so Grški uradno naznanili, da ji bodo vrnili njene lažje vojne ladje.

Angleži na otoku Tasos.

Ženeva, 20. julija. »Matin« poroča: Angleži bodo v kratkem zapustili grški otok Tasos.

Pariška posvetovanja.

Pariz, 21. julija. (Kor. urad.) Agence Havas. Pri konferenci, ki se je vršila meseca junija v Londonu, da se dožene stališče varstvenih držav z ozirom na Grško, je prišlo do sporazuma, da se vrši julija v Parizu konferenca, ki naj uredi vprašanje sestave posadke v Solunu in splošne balkanske politike. Določila se je ta konferenca na dan 25. julija. Oficialno bodo tudi tu zastopane vse one države, ki se udeležujejo vojne na Balkanu, torej Francoska, Anglija, Italija, Rusija, Srbija, Romunska in Grška. Ker se hočejo zastopniki zavezniških držav 25. jul. v Parizu sestati ob enem tudi z drugimi zastopniki, se bodo vršila razen razgovorov o Balkanu še druga zelo važna posvetovanja.

Nizozemska proti Angliji.

Haag, 20. julija. (Kor. ur.) Zunanji minister razglasa: Nizozemska vlada je sporočila po svojem poslaniku v Londonu angleški vladi o nastopu angleških vojni ladij, ki so prišle v nizozemske vode, da naj opozori na resnost tega dogodka, pri katerem se je izvršilo neoporečno kršenje nizozemske suverenitete. Poleg tega se je poslaniku naročilo, da naj izreče upanje, da bo angleška vlada za te dogodke po mednarodnem pravu, zlasti po členu pogodbe o pravicah in dolžnostih nevtralnih držav v slučaju pomorske vojne dala popolno zadoščenje.

Amsterdam, 20. julija. (Kor. ur.) »Allgemeen Handelsblad« piše: Mi nimamo samo pravice, marveč tudi dolžnost, braniti nevtralnost svojih vod. Zato je bilo za nas veliko zadoščenje, ko smo izvedeli, da je nizozemska preiskovalna ladja v zaščito te nevtralnosti tako energično nastopila in poskrbela, da angleške ladje niso mogle nadaljevati svojega početja, ne da bi bile obenem nastopile sovražno proti nizozemski vladi. Zaupamo v to, da bo tudi v bodoče naša mornarica z vsilo ščitila našo nevtralnost in da bo dala tudi naša vlada našim prekmorskim sosedom razumeti, da hočemo energično braniti naše vode proti vsakemu kršenju naših pravic.

Amerika in norveške ladje.

Christiania, 19. julija. Z merodajne ameriške strani se je sporočilo, da so bile vse, na norveški račun v ameriških ladjedelnih naročene ladje (kakih 270.000 ton, v vrednosti 200 milijonov kron), po Wilsonovem naročilu zaplenjene.

Kanadski parlament razpuščen.

Amsterdam, 19. julija. (Kor. ur.) »Allgemeen Handelsblad« poroča iz Londona, da bo kanadski parlament zaradi liberalne opozicije proti podaljšanju legislativne dobe sedanjega parlamenta v kratkem razpuščen.

Japonska.

Petrograd, 20. julija. V proračunski komisiji japonskega parlamenta je dala vlada izjaviti, da Japonska ni obljubila Ameriki, da bo vrnila ob Japonske zasedenih otokov v južnem Tihem oceanu in Cingtau. Vojni minister je sporočil, da bo treba po sklepu miru povečati stalno japonsko vojsko za 25 divizij.

Splošna stockholmska konferenca.

Stockholm, 21. julija. Na prošnje francoskih socialistov se je preložila splošna konferenca v Stockholmu na 1. september.

Politične vesti.

— Cesar in municijsko delavstvo. Cesar je nedavno sprejel zastopnike delavstva municijskih tovarov v Woltersdorfu, ki so mu razložili svoje težnje. Cesar je bil z delavci izredno milostiv, pohvalil je patriotizem delavstva ter izjavil, da se mora za municijsko delavstvo v aprovačnem oziru vse storiti, kar je mogoče. Naročil je nadalje, da naj se delavstvu za njega zadržanje sporoči njegovo priznanje in zahvalo.

— Razmere v S. L. S. Sobotni.

»Slovenec« objavlja na čelu lista poročilo da je ljubljanski škof »v višje-pastirski skrbi za Cerkev in narod« sklical dne 17. t. m. shod dekanov, da pojasni navzočim svoje misli o sedanjih javnih razmerah in posebej o nesporazumljenju v stranki in da poskuša kot vrhovni pastir ublažiti in poravnati obstoječa nasprotja med slovenskimi katoliškimi somišljeniki, ki so mu vsi enako ljubi in dragi. Po razgovoru z duhovni »je pooblastil presvetile«

»Slovenca«, da objavi 4 resolucije. Prva poudarja, da duhovniki »odločno hočejo, da se razpor poravnava in stranka zopet zedini. Poravnava naj vodi škof. — Druga resolucija pravi, da mora biti »Slovenec« neodvisen katoliški list na katoliškem programu določenem na katoliških shodih. Podpira in brani naj delovanje na katoliškem programu izvoljenih poslancev, kar pa je s tem programom v nasprotstvu, naj pobija. »Slovenec« naj bo v bodoče dostojen in naj priznava vse dobro, naj bo kjerkoli. Isto velja za »Domoljuba«. Uredništvo, v katerem naj bo dovolj spretnih moči, se mora ravnati po dogovoru z vodilnimi klerikalnimi političnimi krogi.

— Tretja proglasa enakopravnost Združene Zveze in Združene centralne ter izraža željo po koncentraciji vsega »našega« (klerikalnega?) združništva na jugu. — Četrta resolucija priznava demokratično idejo le v obsegu enciklik papeža Leona XIII., zametava »ateistična in naturalistična« načela, zlasti pa »nauk, da je edino upravičena vladavina republikanska, da oblast ni od Boga, ampak iz ljudstva in v ljudstvu in da je ljudska volja prvi in edini vir prava.

Posebej izjavlja ta resolucija: »a) odobravamo upravičene težnje, da se prizna ljudstvu več besede, kadar gre za najusodnejša vprašanja, ki v živo zadevajo vse ljudsko bitje (kakor na primer vprašanje o vojski in miru); prav tako odobravamo zahtevo, da se daj narodom tista svoboda in se jim prizna tista pravica samoodločbe, ki jim je potrebna za uspešen in samostojen kulturni razvoj; sploh želimo, da se v vsem javnem življenju izvede tista prava krščanska demokracija, ki resnično spoštuje svobodo in enakost vseh, ne da bi zanikavala pravičnost, avtoriteto in socialno oblast; b) zavračamo pa vsako poveljevanje revolucije in vsakršne prevratne težnje, ki niso v soglasju s krščanskimi načeli o državi; obsojamo načelo, da je moč in sila pravica in dovršeno dejstvo pravni naslov pravice; obsojamo težnje tistih, ki s frazo o svobodi hočejo vzeti Cerkev še tisto svobodo, ki jo ima (namreč z laizacijo šolstva, civilnim zakonom in razporoku, z moderno umevano ločitvijo Cerkev in države).« — S to višje-pastirsko odločitvijo je torej spor v S. L. S. načeloma razrešen, ker se mora seveda stranka pokoriti pravoreku višje duhovniške oblasti.

— Cheradomov članek o Avstriji. Kakor poroča »Reichspost«, piše Andre Cheradame v nekem članku o Avstriji med drugim: »Umevno, da so se zastopniki Čehov, Poljakov in Jugoslovancev vendar končno zedinili, da se osvobodijo habsburškega jarma z ustanovitvijo neodvisnih držav. V Berlinu so jako v skrbeh radi slovenskega bloka, ki se je stvoril v srednji Evropi. Položaj v Avstro-Ogrski je za aliance izredno ugoden. Na eni strani je tri četrtine podjarmljenih narodov, ki so sovražniki prusaštva in zato zavezniški entente, na drugi strani stoji avstrijska država, katere uradniki in predvsem dinastija so sovražniki entente in opora pruskega militarizma. Uničenje Habsburžanov bi pomenilo za pruski militarizem smrtni udarec. Vzpodbujamo torej brez obotavljanja istočasno 42 milijonov Poljakov, Čehov in Jugoslovancev in ko tako delujemo, dodajemo vojaškemu pritisku, ki ga izvajajo zavezniški proti vsenemštvu sovražnika.« »Reichspost« dostavlja »Odmev govorov Stranskega

Praška.

— **Sovražni listi v redakcijah ogrskih listov.** Ogrska vlada namerava dovoliti redakcijam ogrskih listov, da si smejo naročiti liste iz sovražnih držav.

— **Balkaninstituti.** Kakor smo že poročali ustanovljajo na graški univerzi poseben „Balkaninstitut“. Iz znanstvenih krogov nam o tem pišejo: Pravi kuriozum je, da se je graška univerza šele v 333. letu svojega obstanka spomnila specialne svoje naloge, ki ji jo je določil že njen fundator v ustanovni listini (1586). In kakšen bo ta Balkaninstitut! V pripravljenem odboru sedi 6 močicev, ki znajo vsi skupaj ravno dva balkanska jezika (profesor Rhodokanalis: grščino in arabščino!). Edinega oficijelnega balkanologa — kolikor vem — niso pritegnili, vsaj odločilne besede nima, ker bi se pač ne identificiral s tekstom oglasa, ki so ga prinesli graški listi in stoji na neverjetno nizkem nivoju, če ga primerjamo z debatami v nemškem državnem zboru ob točki „Auslandstudium“. Demonstrativno poudarjanje praktičnega pouka (lov pokroviteljev!) kaže, da hoče univerza vzgajati balkanske Commis-voyageurje (to je naloga trgovskih šol in ne znanstvene univerze, ki stopi v svet s svojim pompozno donečim „institutom“). Sicer pa se zdi, da hoče Gradec prehiteti Leipzig, kjer se snuje res znanstveni „Balkaninstitut“. Inicijatorji so se že skrajno izolirali: odklonili so sodelovanje teologov (unija!) in so s tem dali povod prof. bogoslovja, znanemu fantasta Udeju, da je zainteresiral za enako bogoslovno podjetoje Dunaj, kjer se pripravljajo za predavanja o cerkvenih razmerah na Balkanu in uživa stipendijo 8500 K. Svojo kvalifikacijo za Balkan je baje dokazal s slovensko pridigo v Mariboru. To se mi zdi manj verjetno, ker je baš Ude v začetku vojne, ko so zapirali naše duhovnike, inicijiral slovesno izjavo sekovske duhovščine, s katero se je odrekla vsaki skupnosti s svojimi „lavantinskimi“ brati. Pozneje je moral seveda vse javno prekaliti. Baš zato se mi ne zdi verjetno, da mu Maribor pomaga pri tej nameri. Mož je neizmerno fanatik (na vseh mogočih poljih: monizem, alkoholizem, prostitucija, svetovni mir i. t. d.), ki je s tem svojim fanatizmom postal nadležen celo sekovskemu škofo in bogoslovski fakulteti. Njegova predavanja so sistirana (formalno ima „dopust“). Pravi se, da je poseben ljubljeneč krščanskih socialcev, ki imajo zanj baje že pripravljen škofovski sedež nekje na Balkanu. Svoj čas je bil baje resen kompetent za Polo. Ambiciozen nad mero, je pokazal svoje pravo lice v začetku vojne in dokazal, kako sposoben je za pastirovanje na Balkanu. Treba bo paziti nanj.

— **Obsedno stanje na Portugalskem.** Iz Lugana poročajo, da so na Portugalskem ustavne pravice za dobo enega meseca prekinjene. Vse brzojavke o dogodkih na Portugalskem dne 12. t. m. zavira cenzura.

— **Nemiri v Kataloniji.** Iz Barcelone poročajo 20. t. m.: Na oglu ceste Conde in Asasto so uporniki zgradili barikado. Ker so nastopile čete z orožjem, so se hitro razpršili. Tudi drugod je prišlo do nemirov, uporniki pa so bili povsod razgnani. Po noči je zavladal zopet mir. Glasom poročil lyonskih listov z dne 21. t. m. so liberalni poslanci in senatorji, ki so se udeležili katalonske konference v Barceloni, sporočili kralju brzojavno svojo udanost ter zaprosili vladu, da naj ugodno sprejme želje Kataloncev. Tudi večina katalonskih trgovskih zbornic je poslala kralju udanostne izjave. Kakor poroča „Temps“ se je udeležila nekako šestina španskih parlamentarcev konference v Barceloni.

Vesti iz primorskih dežel.

Deželna pomožna komisija za Goriško - Gradiščansko je imela v Trstu seje dne 19. in 20. julija in se je bavila najprej z veliko akcijo došlih prošelj za podporo. Rešene so po večini z dovoljenjem posojil v vzdrževalne svrhe. Podrobneje se je razpravljalo o gospodarski vzpostavitvi goriško - gradiščanske dežele. Navzoč je bil tudi profesor na tehnični visoki šoli na Dunaju arhitekt dr. Fabiani in referentje namestništva in deželnega odbora. Prišlo je do ugotovitve organizatoričnega temelja za to akcijo; ustvari se deželna centrala kot eksperimentalni organ in deželna pomožna komisija iz zastopnikov avtonomne uprave in interesentov. Tudi glede zagotovitve tehničnih in finančnih sredstev za svojačasni takojšnji pričetek vzpostavitve poudarja pod namestništvo konkretno, razmeram na Goriškem primerne predloge.

Friesovo germanizacijsko delovanje v Istri. Puljski „Hrvatski Listi“ poročajo: „Izvedli smo s kompetentne strani, da ostane naučni načrt na hrvatski gimnaziji v Pazinu nesporen in da bo kakor od načelnika

hrvatski jezik naučni jezik. Tako je izginila nevarnost, da se ta naša edina gimnazija ponemči.“ Iz te vesti se vidi jasno, da je obstajala nevarnost, da bosta namestnik Pries - Skene in njegov šolski nadzornik Kauer odpravila hrvatsko gimnazijo v Pazinu. Tako daleč je že segala germanizacijska sila v Istri. K sreči pa vendar ni zaslegla hrvatskega zavoda in ga ne sme zaseči nikdar. Taki ljudje, ki delujejo proti kulturnemu dviganju domačega prebivalstva, pa ne tijejo na vodilna upravna mesta v deželi. Pries in Kauer morata skoro izginiti iz Primorja.

V ruskem vjetništvu je umrl Avgust Martelanec iz znane spoštovane rodbine v Barkovljah pri Trstu. Pred odhodom v vojno je pokojnik dovršil realko v Idriji. Umrl je že 2. jan. 1916., obvestilo o smrti je došlo šele sedaj, dasi je bilo oddano v Ardatovem 10. jan. 1916.

40 slučajev legarja je bilo v Trstu v času od 14. do 21. t. m.

Konserviranje sadja in zelenjadi.

V več poljudnih predavanjih je deželni sadjarski nadzornik g. Humek razložil našim gospodinjstvom pomen in način konserviranja sadja, ki velja ravno tako tudi za druga živila, ki imajo mnogo vode in so malo trpežna.

Iz obširnega predavanja g. sadjarskega nadzornika izpuščamo, kar za naše gospodinjke nima toliko pomena, namreč razlago, zakaj ljudje že od nekdaj konservirajo sadje, kakor tudi razlago, zakaj se ta živila nekonservirana tako hitro pokvarijo. Naše gospodinjke vedo, da je treba s sadjem in drugimi živili ravnati na poseben način, sicer se pokvarijo, ter hočejo spoznati sredstva, kako obvarovati ta živila pred pokvarjenjem. Ob enem pa je tudi splošno znano, da ja nastala v sedanjih časih velika stiska za gotove predmete, ki so se rabili doslej v naših gospodinjstvih največ pri konserviranju sadja. Tako primanjkuje sladkorja, primanjkuje pa tudi posod, nasprotno pa pridobiva konserviranje sadja in zelenjadi za zimo in za še hušje čase vedno več pomena, ker občutevamo vedno bolj pomanjkanje nekaterih tudi zelo važnih živil.

Sredstva za konserviranje pa so:

- a) nizka toplota,
- b) odvzete vode,
- c) sterilizacija in ob enem neproduktivno zapiranje in
- d) vlaganje živil v ohranjujoče snovi.

Sušenje sadja.

Najvažnejše in za naše gospodinjke najizdatnejše, kakor tudi najcenejše sredstvo za konserviranje sadja in zelenjadi je sušenje.

Suši se lahko v vsakem gospodinjstvu bodisi na solncu, bodisi v posebnih sušilnicah, v mestu pa tudi na štedilniku in v pečici. Po vsaki kuhinji ostane pri štedilniku toliko toplote, da lahko sušimo sadje ali zelenjado. Najugodnejša toplota za sušenje pa je od 60 do 80° C. Tako toplota imamo v pečici, pomniti pa je, da mora biti pečica med sušenjem odprta, da lahko pristopa svež zrak, sicer se sadje ne suši, marveč duši. Toplota nad 80° C pa bi bila sadju tudi škodljiva. Sadja, katero sušimo, nam ni treba pustiti ves čas v pečici, marveč je celo dobro, da nasušeno sadje vzamemo iz pečice ter je naprej sušimo nad štedilnikovo ploščo ali na suhem zraku, tudi na vrhu pečice. Nikakor ni treba, da bi posušili sadje tako, da je trdo kakor kamen, to škoduje okusu in se sadje pozneje tudi težko skuha. Sadje je zadosti usušeno, če je še voljno, a je vendar izgubilo toliko vode, da iz kosov ne iztisnemo nobene vode, če še tako pritiskamo s prsto roko. Da se sadje pravilno in dobro suši, je treba nekaj priprav, ki si jih vsak lahko sam napravi iz tankih desk, ki se pa tudi dobe v raznih velikostih v trgovinah. To so lese, lesene škatle brez pokrova in s prodrtim dnom. Dno mora biti leseno, napravljeno iz vzporednih desčic ali pa tudi iz kovnaste mreže, pri čemer pa je pomniti, da poelinkane mreže provzročajo pri sadju zopern okus. Lese so pripravljene tako, da jih je mogoče postaviti več drugo vrh druge v železno stojalo, toda vedno tako, da ima med posameznimi lesami zrak dostop. Sušimo pa najbolje, če izpostavimo narezano sadje takoj omenjeni visoki toploti.

V obče se da vsako sadje sušiti, vendar je v navadi zlasti sušenje jabolk, hrušk, črešenj in češpelj, sadje, ki nima „mesa“, ne sušimo. Pred sušenjem sadje dobro umijemo. Jabolka in hruške narežemo v križ in lupino vred, lahko jih pa tudi olupimo ter poberemo iz njih peščice. Lepši uspehi so se dosegli pri jabolkih, a tem, da so se razrezali v več vzporednih ploščic po pol cm do 1 cm debele, kar se tako bolj enakomerno su-

še. Važno je tudi, da ohranijo jabolka belo barvo ter imajo tako lepšo zunanost, da jih oparimo, bodisi v pari, bodisi v vreli vodi. Za olupljenje jabolk se dobe prav pripravni mali stroji, ki obenem olupijo jabolko in odstranijo peščice, vendar kaže v sedanjih časih narezati jabolka z lupinami in peščicami vred, ker gre sicer gotovo do 25% v nič, oziroma se mora porabiti v druge svrhe.

Češnje in drugo sadje, ki ima mnogo soka v sebi, sušimo na ta način, da sadu iztrgamo pecelj, da se napravi tam luknjica, skozi katero lahko voda med sušenjem izhlapava. Takih sadov ne smemo takoj izpostaviti vročini 60° do 80° C, ker bi popokali, marveč jih moramo polagoma segreti do one temperature. Tudi traja sušenje takih sadov delj, navadno 24 ur, v katerem času menjavamo sadje na lesah po štirikrat, da se ohladi in zopet segreje. Od 100 kilogramov svežih češpelj dobimo do 35 kg suhih češpelj.

Shranjuje se pa sušeno sadje v vrečkah, ki se obešajo na hladen, zračen prostor. Suho sadje, na ta način prirejeno in shranjeno, se ne more pokvariti, pripravijo se ga lahko velike množine in je tako sadje boljše in prebavljivejše, kakor surovo. Za mesta pridejo v prvi vrsti v poštev jabolka, katerih bo mogoče spraviti letos, ker je zelo dobro sadno leto, kakih 100 vagonov v mesto, morda celo do 200 vagonov.

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje.** V tretji odlikovan je četovodja Viktor Wilfan, dodeljen nekemu telefonskemu oddelku na južnem bojišču, doma iz Bistrice pri Trzinu; sedaj ima srebrno hrabrostno kolajno I. in II. razreda in pa še bronasto.

— **Odlikovani slovenski vojaki.** Z bronasto hrabrostno svetinjo so bili odlikovani v znak hrabrega in izbornega službovanja pred sovražnikom na primorski fronti sledeči slovenski vojaki: Četovodja Peter Kuralt in infanteristi: Fran Bonano, Ludovik Božič, Ivan Stefančič in Josip Bon. — Ponovni pohvalni dekret za zaslužno delovanje pred sovražnikom od armadnega poveljstva soške armade so dobili sledeči Slovenci: Miro Luznar, Maks Košir in Jožef Kumar.

— **Iz seje magistratnega gremija** dne 20. julija 1917. Prošnjo Marije Andlovčeve, mizarjeve žene na Bregu št. 20, za podelitev starinarske koncesije se odkloni. — Ivanki Jenkovi, gostilničarki „Pri Draščku“ v Bohoričevi ulici št. 9, se dovoli razširjenje koncesije na točko f § 16. obrtnega reda, t. j. na pravico do točenja kave, čaja, čokolade, drugih gorkih pičak in osvežil. — Franji Grčarjevi, gostilničarki v Cerkveni ulici št. 9, se dovoli prenos koncesije v njeno hišo št. 219 v Gasilski ulici v Spodnji Šiški. — Karlu Pollaku ml., tovarnarju in posestniku, se dovoli stezo med njegovim, preje Mulačkovo posestvom št. 81 in med Lavtičarjevim, preje Počivalnikovim posestvom št. 83 na Sv. Petra cesti, začasno proti vsakokratnemu preklicu s strani mestnega magistrata zapreti. — Pod pogoji komisijalnih zapisnikov se podeli stavbno dovoljenje Ivanu Bizovičarju, trgovskemu vrtnarju in posestniku v Kolesijski ulici št. 16, za zgradbo mejnega zidu in dveh lop, Francu Golobu, posestniku na Rinski cesti št. 5, in Frančiški Ahlinovi, posestnici na Privozu št. 28, za hišno kanalizacijo. — Mariji Kastelčevi, posestnici na Karlovski cesti št. 28, za napravo hišne kanalizacije in vodovoda ter za prezidavo stranišča, Antonu Kobiju, trgovcu in posestniku na Karlovski zemlji št. 22, za prezidavo šupe v dve stanovanji, Josipu Zidarju, trgovcu in posestniku na Dunajski cesti št. 31, za prezidavo uličnih vrat pri njegovih, preje Zupnekovi hiši št. 6 na Poljanskem nasipu v okno in nadomestitev tramov ter tal v sobah z novimi. — Naknadna stavbna in uporabna dovoljenja se podeli pod pogoji komisijalnih zapisnikov Janku Predoviču, trgovcu in posestniku, za leseno šupo za spravljaj senu na njegovem posestvu ob Izanski cesti, Antonu Steinerju, mestnemu tesarskemu mojstru in posestniku v Jeranovi ulici št. 13, za pisarniško poslopje na njegovem tesarskem prostoru, in strojnihi tovarni Samsa in Komp., ki ima za časa vojne v najemu parketno žago Ivana Šilke v Metelkovi ulici št. 4, za leseno lopo, kjer so provizorno za dobo vojne postavljeni stroji za drobljenje in za ekstrahiranje strojnega lesa. — Vporabno dovoljenje se podeli pod pogoji komisijalnega zapisnika Antonu Steinerju za hlev, ki ga je postavil na bivšem Marenkovem zemljišču ob Jeranovi ulici. — Stavbeniku in posestniku Valentinu Scagnetiju se podelja stavbno dovoljenje za zgradbo nove hiše v Štefančevi ulici št. 6 za na-

daljnji dve leti, ker radi vojnih razmer se ni mogel z gradnjo pričeti. — Mestni svet ob Poti v Rakovo jelšo, kamor se je odkladalo mestne smeti, se je razdelilo na dvanajst malih delov in jih dalo ravnotolikim strankam za letnih 5 K za vsak del v najem.

— **Iz c. kr. mestnega šolskega sveta.** O redni seji, ki se je vršila dne 11. julija 1917, smo prejeli to-le poročilo: Potem, ko otvori predsednik sejo in proglasi njeno sklepčnost, oglašajo zapisnikar bistveneje kurenčije in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Odobri se zapisnik zadnje seje z dne 22. maja. Pripoznata se petletnici in sicer učitelju Franu Gaertnerju VI. in učitelji Jakobini Naglasovi V. Prošnje treh učiteljev za dovolitev daljših dopustov je c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočilno predložiti. Poročilo o uredbi posebnih ur mestnega učiteljstva se vzame na znanje in predloži c. kr. deželnemu šolskemu svetu v odobrenje. Poročilo o poteku slovesnega praznovanja vladarskega nastopa Njiju Veličanstva cesarja Karla I. in cesarice Zite na ljubljanskih ljudskih šolah se vzame z zadovoljstvom na znanje in je šolskim vodstvom na lepo in veličastno uspelem slavlju izreči pismo priznanje. Poročilo se predloži c. kr. deželnemu šolskemu predsedstvu s prošnjo, naj posreduje, da se vvdanostne izjave učiteljstva potom c. kr. deželnega predsedstva odpošljejo na Najvišje mesto. — Poročili o volno-pomožni akciji dobave cenejše in trpežne obutve in pa cenejšega mesa mestnemu učiteljstvu se vzameta na znanje in se obenem sklene na to-zadevni naklonjenosti in uspešni pomoči izreči pismo zahvalo g. deželnemu glavarju, deželnemu odboru in tvrdki K. Pollakovi v Ljubljani. Na znanje se vzemo poročila o nadzorovanju mestne nemške deške šole, zasebne deške štirirazrednice nemškega društva in zasebne deške in dekliske štirirazrednice ljubljanske šolskega kuratorija v šolskem letu 1916/17, ki jih je predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Na znanje se vzame poročilo o že izvršenih pripravah za razširjenje pouka na javnih mestnih ljudskih šolah v šolskem letu 1917/18 in se poveri podrobna izpeljava nastanitvenega načrta vodstveni konferenci interesiranih šol, ki naj jo potem c. kr. mestni šolski svet končno uveljavi. Prošnjo neke učiteljice za vstetje provizorne službene dobe na mestnem dnevnem zavetišču v učiteljsko službeno dobo je c. kr. deželnemu šolskemu svetu predložiti priporočilno. Ko se pojasni še neko interno vprašanje, zaključijo predsednik, ker se nihče več ne oglasi za besedo, sejo.

— **Ljudskošolska vest.** Učiteljski kandidat Ivan Vanič je nameščen za suplenta na ljudski šoli v Krškem.

— **Tč. vodja podružnice c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani nadprokurist g. Rihard Wilke** je bil od upravnega odbora banke na Dunaju imenovan za namestnika dirigenta tukajšnje podružnice.

— **Oddaja letošnjega senu.** Seno se sme prodajati le z dovoljenjem in posredovanjem Deželnega mesta za krmila, oddelek za seno in slamo. Vsaka oddaja senu mora iti skozi roke komisijonarja, oziroma županstva. Kdor oddaja seno na svojo roko, je kazniv in je take slučaje naznaniti pri županstvu. Tudi vojaštvo se mora pri županstvu naznaniti in vica oddaje izključno v rokah Deželnega mesta za krmila. Županstvo naj v svojem interesu strogo gleda na to, da hodi kupčija s senom pravo pot, predpisano po zakonu. Vse letošnje seno, ki se je dosedaj oddalo, bodisi vojaštvu ali civilnim osebam, se mora pri županstvu naznaniti in je navesti množino oddanega senu in prevzemnika ali kupca.

— **Žensko truplo** so potegnili iz vode pri papirnici v Vevčah. Znakov nasilstva truplo ne kaže. Identitete še ni bilo mogoče dognati.

— **Prašički.** Posestniki Mariji Olenič v Lukovici je izginil ponoči prašiček. Anton Škraba v Izki je neko jutro zamen iskal enega prašička po hlevu, ker mu ga je ponoči odnesel tat. Drugo noč je zopet prišel tat po drugega prašička, ali ni imel sreče kakor prejšnjo noč, kajti Škraba je čuval prašičke in tatu pregnal.

— **Štedimo s kurivom!** Letošnja zima je bila zaradi pomanjkanja kuriva zelo občutna. Zato se skušajo mnogi že sedaj založiti s prepotrebim kurivom. Mnogo jih pa je, ki so navezani na najskromnejšo množino kuriva, ker nimajo sredstev za nabavo. Sila in potreba naučita marsikaj in ravno za časa vojne je prišla marsikatera dobra novost med ljudi. To, kar bomo sedaj čuli, ni najnovejša novost, a za marsikoga bode pa le nova. Zaboji za kuhanje (Kochkisten) so v nekaterih gospodinjstvih vpeljani že dalje časa. Mene je čudno naključje spravilo v tesno zvezo s to stvarjo. Tam v deželi Visokih Tur

je bilo. Nekoč grem vprašat v tammošnje župnišče, če bi lahko prenočil tam feldkurat, ki se je napovedal za prihodnji dan. Ker je šla kuharica ključat župnika, sem ostal nekaj časa sam v kuhinji. Kar začujem neko skrivnostno žuborenje. Zdelo se mi je, kakor da bi nekje nekaj vrelo, pa to se mi je zdelo čudno, ker ni bilo na štedilniku loncev in gorelo tudi ni nikjer. V tem premišljevanju mi padde pogled na veliko poslikano kmečko skrinjo, ki je stala v kotu. Kar se mi je začelo zdeti, da brbra nekaj v njej. Stopim korak bliže in prepričan sem bil o istinitosti svoje sumnje. V tem pride kuharica s poročilom nazaj. Radovednost me je gnala in pokorajzil sem se in vprašal sem, kaj je v skrinji. Prijazna Stajerka mi je rekla to, kar bi se po domače reklo »firbec« in dvignila je pokrov skrinje. Nato je dvignila še blazino, ki je zapirala pogled nadaljnim »skrivnostim« v skrinji in v dobro stlačenem senu sem opazil 2 velika lonca. Dvignila je pokrova in v loncih se je kuhala repa in fižol. Hitro je zopet pokrila lonca, položila na nju blazino, napolnjeno s senom in tesno zaprla pokrov skrinje in smeje mi je dejala: »Na hobns gseh'n jetzs mei' Zauberkostn!« Dal sem se natanko poučiti o tej stvari. Kuhalni zaboj ni torej nikaka umetnost in ne prozrača velikih stroškov. Zadoštuje vsak zaboj, ki nima šprani. Če so, zalepimo jih dobro večkrat s papirjem in ravno tako pokrov lahko oblepimo ves dobro s papirjem. V zaboj denemo dobro stlačenega senu, ali pa zmečkane časopisnega papirja, ki naj obdaja od vseh strani lonec za ped široko. Lonec spočetka večkrat v tej udrtini sem in tja zasukamo, da se dobro seno potlači in dodajamo toliko časa, dokler ni vse prav tesno. Lonec naj ima dobro se prilagajočo pokrovko, na katero položimo za ped debelo blazino z dobro natičanim senom, ali papirjem. Pokrov naj sega čez rob, kakor vidimo to navadno pri skrinjah in naj se tesno zapira. Jed, ki jo hočemo kuhati v »zaboju za kuhanje« nalijemo z vodo do 2/3 ali 3/4 lonca in jo toliko segrejemo na štedilniku, da začne vreti. Ko voda enkrat vre, pokrijemo lonec in ga hitro postavimo v pripravljeni zaboj, ki ga zapremo in potem poslušamo, če je začelo vreti. Če še ne vre, vzamemo lonec še enkrat iz zaboja in ga postavimo na štedilnik, da zavre. Med tem časom pa imamo zaboj zaprt. Ko je zavrelo, postavimo lonec hitro v zaboj in sedaj bode sigurno vrelo. Za juho, fižol, repo, zelje itd. je ta priprava izborna, ker omenjene stvari res dobro skuha, pa se ni treba bati, da bi se prismojilo ali prekipelo. Z enkratnim »predkuhanjem« vre od 2-4 ure. Po kuhanju je treba zračiti zaboj, da ne začne plesneti in sesedlo se seno nadomeščati ozir. dodajati, da se tesno prilaga loncu. Na ta način nam je mogoče prihraniti si mnogo kuriva in časa. Po parkratnem kuhanju se pa človek sam seznani še z raznimi malenkostmi in si uredi po svoje ves aparat. — Račič Bož o.

Maribor. Pomanjkanje, da beda v vsakdanjem življenju, postaja že neznosna. Danes ni dobiti že prav ničesar več. Ni ne krompirja, ne moke in kruha in tudi ne kuriva. Kompirju so določili ceno 46 kron za 100 kg, a niso povedali, kje bi ga vzeli. Gospod okrajni glavar von Weiss sicer krpucari po celi okolici in mestu aprovizacijske odbore in obeta modro z neba, a sadov tega njegovega „zaslužnega“ dela ne vidimo in ne vidimo, dasi čakamo že tedne in mesece. Ne vemo, čemu si dela gospod toliko reklame, če ve, da ne zmore, ali pa, da mu ni mogoče uresničiti obljub! Kot okrajni glavar bi bil on najmanj upravičen, javnost — milo rečeno — za nos voditi. Ker je vsak človek, ki misli z možgani, trdil, da bode letos radi suše trda in huda, je on obetal vagone krompirja in drugega, ki jih bodo preskrbeli — njegovi aprovizacijski odbori. Razun par magnatov, ga danes ni človeka po celem mestu, ki bi ne godrnjal nad njim... Kakor pri nas, tako je po deželi: merica krompirja (maselj) velja danes že 6 kron. Fižola skoro sploh ni dobili. Kruh so skrčili na množino 6 v dnevno in težačkom so odvzeli polovico, tako, da ga dobi danes težak dnevno za 10 v mestu za 20 vin. Da bi se dobilo kakršnokoli množino masčobe, na to še misliti ni; če pa jo slučajno dobi pri kakšnem trgovcu, je neužitna. Zelenjava je že davno izginila iz prometa, in mleka ali jajc tudi že ni več dobiti...

Telefon št. 257.